

Letnik IV.

v lažnjivi obleki.

Št. 17.

Izhaja po **dvakrat na mesec** v Ljubljani, kedar ga prebere in ne konfiscira policija. — Velja **celo leto** 3 gold., **pol leta** 1 gold. 50 kr. in **četrt leta** 80 kr. za vsacega brez ozira na stan, osebo in narodnost. — Posamezne številke se dobivajo, če jih kaj ostane, po 15 kr. v administraciji. Vredništvo in opravištvostvo (administracija) je na velikem trgu hiš. št. 3 v prvem nadstropju na ulice. Tam se sprejema denar.

 Kdor ga bere in ga ni kupil, se bo, ako se zasači, ostro kaznoval.

Slovenci!

Najprvo se Vam predstavim, da boste vedeli, kdo sem in kaj veljam jaz spodej podpisani.

Jaz prvič nisem nič in drugič nimam nič.

To pa je dvoje lastnost kakor nalašč, kakor se nahajajo dandanes navadno pri takih, ki hočejo ustanoviti kako „banko“. Ali se boste čudili, da sem se tudi jaz poprijel te misli?

Toda jaz sem odkritosrčen, razodel Vam bom vse svoje namene ter način in podlago, na katero bom zidal svojo „banko“. Čujte toraj!

Uzrok ustanovljenja te banke je čisto sebičen; jaz namreč nimam ničesar drugega, kakor nekoliko prijateljev, ki tudi nimajo ničesar razen mene in enakih prijateljev. Mi imamo vsi enaki program življenja, namreč: prijetno živeti. Kako bi pa mogli prijetno živeti, če bi bili prisiljeni delati? Svoboda, prostost, to je najdražje blago človeka; kje pa je ta prostost, kje svoboda, če mora človek na delo, kedar bi n. pr. rajše sedel v gostilnici, ali spal, ali se kam peljal, plesal, se zabaval? Toda žalibog! današnji svet se kar nič ne strinja z našim programom, ne spozna prav nič blazega našega namena, imenuje nas marveč postopače, lenuhe, zanikrneže itd., kar kaže, da ta svet je v napredku še daleč za nami. To bi nas pa še tako ne oviralo pri izpolnovanju našega programa, kajti pušice take baže nam ne morejo do kože. Na svetu je še druge vrste sitnih mrčesov, namreč: krčmarji, čevljarji, krojači, kavarnarji, hišni gospodarji in različni trgovci, ki bi imeli nam sladiti življenje ter podpirati nas, ki pa namestu tega nam grenijo življenje, kar le morejo. Da, tako nesramni so že, da nam čisto nič več ne upajo. —

Namen „banke“ bo, polniti praznoto naših žepov s tem, kar se nahaja v žepih drugih. Kar naravnost krasti si ne upamo, goljufati tudi ne moremo, ker nas

že vsak pozna in tako bi morali glada umreti ali pa se lotiti kacega dela in s tem popustiti svoj program. V tej stiski je moja bistra glava znajdla še en pripomoček, namreč po izgledu dunajskih sleparjev ustanoviti „banko“ z denarjem drugih ali po zdajni šegi: na delnice. Da bom pa po delnicah laglje spravil denar iz drugih žepov v lastnega, je najprej treba, da se narodnjaka vsaj hlinim ter ljudem kvasim, da bo „banka“ narodna, da bo pospeševala narodne zadeve, potem mi gredo rajše na limance. Odrtemu je pa tako že vse eno, ali ima njegovo kožo Slovence ali kdo drugi. —

Da mi boste še rajše šli na limance, bom dal novi banki kako ponosno, bombastično ime n. pr. „Zedinjena Slovenija“ ali kaj tacega, z denarjem delničarjev podkupil časnike in potem razglasil sledeče

Vabilo (na limance)!

Slovenci! Ne vdajmo se!

Vsak narod ima že svoje banke, le Vi še pošiljate svoje krvavo zaslužene groše zavarovalnicam iz dežele, na Dunaj, v Pešto itd. Mene podpisanega je že srce bolelo, ko sem moral gledati, koliko denarja se je — memo mojega žepa — vozilo v tuje kraje, v tuje žepe, ne v moje. Nisem mogel več gledati kaj tacega, toraj sem s svojimi tovariši sklenil osnovati domačo banko, da se tukaj nakapajo groši do tisučev, in sicer po tem le načinu:

1) Potrebni denar se bo nabral na delnice ali akcije, to je na papirčke, ki so vredni 2—5 krajcarjev, daci ravno bi branjevec ne dal več kakor 7 kr. za funt. Ker potrebujemo mi kakih 100.000 gld., bomo izdali 1000 takih delnic in tiskali na-nje vrednost 100 gold. Vendar, da se ljudje preveč ne splašajo, bomo dajali jih za kakih 50 gld., več se ne bo vplačalo.

2) Vodstvo nove banke prevzamemo mi, jaz bom

glavni vodja z veliko plačo in krog sebe bom nabral še nekaj ljudi z enakim programom, ki sicer nikjer niso za rabo.

3) S tem oprostimo delničarje vse skrbi za njihovo gotovino. Oni imajo delnice, mi pa denar, in tako ima vsak nekaj, vsak naj skrbi za svoje. Če bo kaj dobička, bo ravno za naše plače, zgubo bomo pokrivali z denarjem delničarjev, dokler ga bo kaj, in kedar bo kasa prazna, jo bomo izročili delničarjem, da zaklenejo svoj dobiček ali svoje delnice v njo. Na ta način smo za nekaj časa že preskrbljeni, boj med krčmarji, kavarnarji itd, in med nami bo nehal, zaupanje do nas se bo v njihova srca povrnilo.

4) Vsak delničar ima pravico, poprašati, kako se kupčuje z njegovim denarjem; vse druge pravice imamo mi.

5) Občni zbor delničarjev se sme sklicati le s privoljenjem vodstva banke; vodstvo pa smo mi.

6) Koliko bi utegnile delnice dobička nesti, ne moremo še zdaj povedati, vendar je razvidno, da se bo vsak delničar najbrže pod nosom obrisal.

Nadjaje se, da boste vse delnice pokupili, začnemo podpisavanje.

Zvitovič Slepár,

prov. vodja v imenu odbora.

Pismo iz Olimpa.

Dragi „Brencelj“.

Več časa Ti že nisem pisal, a ker sem mislil, da si tudi Ti med direktorji „Slovenije“, sem mislil, da imaš mnogo opraviti. Zdaj pa, ko sem zvedel, da nisi, da moraš marveč v tisto luknjo na Žabjek, v kateri sem bil jaz prvi med slovenskimi pisatelji — kajti nemški nimajo prostora na Žabjeku, kar je gotovo zoper enakopravnost po §. 19. — Ti zopet pošljem po naši pošti nekaj vrstic, in sicer zarad Prešernove slovesnosti, ktero smo tudi mi iz višave opazovali.

Iz višave se marsikaka stvar boljše vidi, toraj smo tudi mi tukaj gori marsikaj videli, kar od Vas zemeljskih črvov ni vsak zapazil. Naj Ti toraj nekoliko pišem o naših opazkah.

Kakor nam je naš pot povedal, je železnica znižala ceno vožnje do Lesec na polovico. To je bilo hvalevredno, bolj hvale vredno, kakor to, da se je v Ljubljani za vsako izkaznico zahtevalo 20 kr. Vrh tega so še posamezni rodoljubi darovali nekaj novcev v ta namen, kar je Preširna jako veselilo. Toda manj ga je veselilo, da je videl glavne ude pisateljskega društva, ktero je na vsak način napravilo svečanost na Vrbi in Bledu, sedeti brez godbe ter se dolgočasiti pri „Petranu“ med tem, ko je ljubljanski „Sokol“ „knajpoval“ v Gradu. Vsled tega me je Preširen prosil staviti do Tebe ponižno vprašanje: Kako to, da je pisateljsko društvo bilo tako zapuščeno in v kak namen se je obrnil za slovesnost po izkaznicah in dobrovoljnosti nabrani denar? Menda vendar ne zato, da bi se nekteri zastonj napili!! Tudi Preširen ga je rad „lupal“, toda nabiral za to ni.

Presrčni pozdrav do gosp. glavarja Wurzbacha radoljškega. Ta mož je bil vse preveč ljubeznjiv. Osem žandarjev je poslal k slovesnosti! General ali kaka druga velika glava dobi k večem po dva moža za „vahto“ in to še le, če pride živ; Preširnu pa jih je poslal osem, to je res prevelika skrb. Reveži so se nam vsem smilili, kajti ves ljub dan so morali nositi bodala na puškah, ves dan se peči na solncu. Zdehalo se jim je dolgega časa, da smo jim od tukaj v želo-

17/2
dec videli. Prokleti Slovenci! Tako so jim nagajali, da niso napravili nikjer najmanjšega tepeža, da bi bili imeli kaj zabave. Da, Slovenci so res hudobni! Če jih je še toliko skup, nikomur ne pride na misel, da bi se spomnil c. k. Wurzbachovih žandarjev ter se vsaj na videz stepel. Tako so šli reveži sami domu, kakor poparjene mačke, nam so se res smilili.

Toda, veš, dragi „Brencelj“, čast, komur čast gré, in ta je Vaš slavni deželni predsednik Auersperg. Mož ima jako bistro oko, kajti brez očalov je zagledal veliko nevarnost v tem, če gredo „Sokoli“ v paru na kolodvor. Vidiš, to je bistro oko! Da bi bil „Sokol“ koračil paroma na kolodvor, bi bila Avstrija pogubljená; zato je modre pameti to prepovedal in Avstrija je rešena, in da je rešena, to je zasluga gosp. grofa Auersperga. En red za gospoda grofa Auersperga, deželnega predsednika kranjskega in najnovejšega odrešnika Avstrije!

Vidiš, da se Avstrija tako lahko reši, tega še mi tukaj gori nismo vedeli. Preširen sam mu je hvaležen za to, kajti ako bi bila njegova slovesnost vzrok pogube Avstrije, bi si bil mož poruval vse lase.

Zdaj pa h koncu eno resno. Dokler bodo kranjski predsedniki taki kakor Auersperg, in okrajni glavarji taki, kakor Wurzbach (radoljški), nam ne bo žal, da smo tukaj gori v varnosti. To povej obema, če ju srečaš, in reci, da nam je žal, da nimamo nikakoršnega upanja, ju osebno spoznati, drugače bi se lastnohrbno priklonili takemu ženiju.

S tem sem

ves Tvoj

Miroslav.

Mogoče.

Kedar bodo napravili Slovenci zopet kako Preširnovi enako slovesnost in predložili kakemu okrajnemu glavarju načrt, jim bo dovolil slovesnost s temi le pogoji:

1. Govori se morajo predložiti okrajnemu glavarstvu, ktero bo izbrisalo vse, kar je količkaj pametnega v njih.

2. Govorniki smejo govoriti le v zaprti sobici, kjer je le za enega prostora.

3. Vsak govornik sme le molčé govoriti.

4. Kedar kdo govori morajo vsi poslušalci ušesa tiščati.

5. Da se točka 1. natanko izpolni, bo govoril c. k. predstojnik ali okrajni glavar sam.

6. Razen c. k. žandarjev ne sme nihče k slovesnosti priti.

7. Komur bi se na obrazu videlo, da hoče govoriti, tisti se mora zapreti, ker je mislil govoriti zoper vlado in ustavo.

8. Sploh pa se mora vsak pri žandarjih izkazati, da ne misli slabo o vladi in da se mu vse pametno zdi, kar je c. k. okrajni glavar ukazal.

9. Zbor sme biti le v c. k. okrajni pisarnici pod vodstvom in predsedstvom c. k. okrajnega glavarja, kateri ima edini pravico govoriti.

Živela svoboda!

Krišpin Krišpovič.

Kajti vsi ljudje, kolikorkoli jih je na tem minljivem svetu, se razdeljujejo v tri vrste: prvič v take, po katerih je svetu žal, da so umrli, drugič take, za ktere je svetu žal, da so živeli in tretjič v take, katerih nihče ne pogreša, zaradi katerih je vse eno, ali so, ali jih ni več.

Kakor si se enkrat postavil na to podnožje, pa vse veš. Namreč spadajo v prvo vrsto pesniki, pisatelji, nekteri narodnjaki, pa vsi ne, mala peščica avstrijskih in drugih ministrov, generalov in sploh večih glav, nekteri meščani, toda ljubljanskih kaj malo, nekaj profesorjev in učiteljev. Druge vrste ljudje so: Veči del avstrijskih ministrov, ljubljanski mestni odbor, nekaj narodnjakov, Kljun, Črne, Dežman itd.; novejši pesniki, ustanovitelji „narodnih bank“, mnogo zdajnih neodvisnih (?) sodnikov, večidel naših novejših generalov ter sploh viših glav itd. V tretjo vrsto spada drobica,

kakor: Napihovajoči se „narodnjaki“ in nemčurji, ki po gostilnicah politikujejo, zabavljajo vsem, ki več vedo od njih, smešni ljudje n. pr. Dolfi, Pisker, Janez Klobasa, Polde, Kasmacherjev pudelj, Juri iz Kamnika, Risterjeva pasja krota in enake živali, ki na svetu včasih sicer vodo skalejo, a vendar ne pusté nikakoršnega sledu za seboj, dasiravno, dokler živé, ves svet prekučniti hočejo. To so žabe, ki hodijo po dveh nogah. Nego prvi so pesniki, to je: pesniki po in v narodnem duhu, kakor n. pr. pri naš Vodnik, Preširen, ktera smo jeli mi, kar nas je Slovencev, še le po smrti častitati, prej se ni nihče za nju zmenil, kajti c. k. deželna sodnija takrat ni imela toliko časa, kakor zdaj, pečati se s pesniki in pisatelji. Sploh pa je prikazen, da zlasti zdaj za človeško perutnino, zlasti slovensko, c. k. sodnija veliko bolj mara, kakor Slovenci sami, ker jim preskrbi za cele mesece stanovanje, jed in pijačo, med tem, ko jim Slovenci naročnino dolžni ostajajo. Na zdravje!

Ampak mi Slovenci nismo zadnji v literaturi, nego mi smo stareji od Nemcev, ker bom precej dokazal. Že v rimskih pregovorih nahaja se čist, lep slovenski jezik, toda ker pisatelji niso imeli še Levstikove grammatike pred seboj, niso prav pravilno pisali. Škoda, da Levstika že takrat ni bilo!

Kajti navedel bom le nekoliko izrekov in pregovorov, ktere sem steknil v latinskih knjigah in potem dokazal, da je slovenski jezik bil že Rimljanom znan, vsaj bolj kakor tistim Nemcem, ki pri nas že 20 let kruh jedó. Vsakemu je znan latinski izrek: „Mea culpa“. Ali ni to čisto slovensko? „Mea culpa“ ni nič drugega, kakor: „Meja Kulpa“, črka „j“ se je v tolikih stoletjih zgubila. Ta izrek hoče gotovo reči, da je Kranjecem meja Kulpa, kar se še dandanes vidi, kajti unkraj Kulpe je Hrvaško.

Dalje: „Hodie mihi, cras tibi“. To je čisto slovensk stavek z latinskimi črkami pisan. Tu ga imaš v slovenskem pravopisju: „Hodijo Mihi krast tebi?“ Kar je gotovo vprašanje, ktero se še dandanes dobro razumi in na ktero se pritrldljivo odgovarja.

Nič manj slovenski se ne glasi sledeči stavek: „Marti nova Baba de bello praedæ“. Po zdajni novi pisavi bi se moralo tako-le pisati: „Martinova baba

17/3
debelo prede“, kar je timbolj verjetno, ker se laglje debelo kakor tanjko prede.

Zategavoljo se mora človek pa res čuditi stavkom, kakor je ta-le: „Similis simili gaudet“ ali kakor bi se zdaj v slabi slovenščini reklo: „Šimelj šimeljnu gode“, kar je gotovo nemogoče, ker „šimelj“ ne gode sploh nikomur, kar pa ne brani, da si vsak zamore naročiti „Brenceljna“, dasiravno bo šel drugi mesec na Zobjek.

Šolski nadzornik v zadregi.

Šolski nadzornik pride v neko šolo na kmetih in da bi se prepričal o napredovanju učencev, pokliče Janeza ter ga hoče po vprašanjih napeljati do tega, da „kdor dobro stori, sladko spi“. Začne se toraj ta-le pogovor:

Nadzornik. Recimo, da si ti svoje naloge izvrstno izdelal, bil pohvaljen po učitelji, da so tudi stariši s tabo zadovoljni; ali boš potem sladko spal?

Janez. Oh ne.

Nadzornik. Kako pa, če si starišem na polji pomagaj, tako da te pohvalijo rekoč: Ti si priden sin, nam delaš veselje. Ali boš potem sladko spal?

Janez. Ne, ne!

Nadzornik (ga prime od druge strani). Recimo, da si zaslužil groš, za kterega si hočeš kaj kupiti. Domu gredé pa vidiš ob potu reveža, kteri se ti tako smili, da mu daš svoj groš. Ubožec hvaležen bi ti rekel: „Lepa hvala, dete moje, Bog naj ti povrne dobroto, naj se ti dobro godi na zemlji?“ Ali boš potem lahko spal?

Janez. Ne, ne!

Nadzornik (nevoljin). I, zakaj ne?

Janez (se kremži). Imamo preveč bolh pri nas.

Srčen zdihljaj.

Prokleti Slovenci! Vrag naj jih raztrga! Tabor sem jim prepovedal, pa nisem dobil reda. Zdaj mi napravijo v moji okolici veliko slovesnost, jaz pokličem vse žandarje iz bližnjih okrajev ter jih pošljem za njimi, nadjaje se, da bom našel kak vzrok za sodnijsko preiskavo, pa ti vragi, če jih je še toliko skup, se ne stepo in moji žandarji so prišli prazni nazaj, moje nalašč pripravljene ječe so prazne! Da bi jih zlod! Drugače ne dobim reda, če ga po Slovincih ne bom, bom umrl na prsih gol. To je res strašno!

Wurzbach radoljški.

Slabo znamenje.

Avstrija mora stati že jako na slabih nogah, to se vidi iz tega:

1. da je slavni kranjski predsednik Auersperg prepovedal „Sokolu“ paroma in z godbo iz mesta korčiti in

2. da je Wurzbach radoljški prepovedal politične govore pri Preširnovi slovesnosti.

Kajti če se je bati, da bi se Avstrija zgrudila, kakor nekdanj Jeriho po „Sokolovih“ rogih in njihovi godbi, ter bi znabiti zbolela vsled političnih govorov, smo pa že pri kraji, pri moji veri.

Auersperg Aleksander in Wurzbach radoljški pa morata postati ministra, kajti možje, kakor sta ta dva, se ne pobirajo na cesti. Pa le hitro, da ne bo prepozno.

Tihi opazovalec.

„Brencelj“. Pred takim liberalizmom je treba teči. Mene ne boste vjeli.

Pogovor dveh kmetov.

Jurij. Marka, jaz imam nekaj grošev prihranjenih, pa se zmiraj bojim, da bi mi jih tat ne vkradel. Kaj misliš ti, kam bi jih vložil.

Marka. Kupi si za-nje delnic kake banke, kakor je n. pr. „Slovenija“.

Jurij. Zakaj ravno takih delnic?

Marka. Ker se ti ni bati, da bi ti jih kdo vkradel.

Tolažba.

Po vseh večih mestih tožijo ljudje, da je jelo manjkati stanovanj, posebno manjših. Hvala Bogu, meni se ni bati, da bi ne dobil stanovanja, dokler so ljubljanski porotniki, Rister in njegov pes in Žabjek.

„Brencelj“
ki to dobro vé iz skušnje.

„Brencelj“ piše:

Gosp. M. — el — v L. Pravo ste zadeli, nomen — omen, ni imena — brez pomena. Imena Kaplenk (kaplja), Pivk (piti) in Poličar (polič) so res pomenljiva, dasiravno — kakor ste postavili — so „masličarji“ hušji od „poličarjev“. Vse to je res, Vaše opazke k temu so jako dobre satire, toda pustiva ubožčke toliko časa pri miru, da se malo oddahnejo. Zdaj smo jih že tako gonili, da so vsi spehani. Kdor je še za grmom, ga bomo že zasledili. Ob svojem času, kedar bom namreč sedel v prijetni samoti puščave na Žabjeku, bom porabil Vaše in drugih date za jako lepo in podučljivo pesmico ali povest, ktera se bo nahajala v „Ričetu iz Žabjeka“, ki ga bom izdal še pred koncem leta. — Sicer bi morali pa brati g. Vencelna pismo, da bi vedeli, v kako strastno jezo sem spravil nektere prošilce, posebno tiste, kateri so prosili, da bi s Stremayerjevo „almožno“ povišali kup, ki ga že imajo. Konečno lepa hvala za dopise; Vi vselej pravo zadenete. Priporočam se Vašemu peresu še na dalje. —

Gosp. J. G. v K. Nikar se ne jezite, kajti jeza Vaša škoduje zdravju, toda ne mojemu, marveč Vašemu. List Vaš je bil naročen in plačan, ali po Vas ali po kakem drugem, mene ne briga. Imate že kacega prijatelja kje, kateri je mislil, da bi Vam „Brencelj“ utegnil biti koristen, zato Vam ga je naročil in plačal do konca leta. Kaj počenjate ž njim, ali ga berete ali derete, je meni vse eno. Toraj ohladite si zavrelo kri, potem bo vse dobro.

Bralcem.

„Brenceljna“ že na Žabjek kličejo, v začetku oktobra meseca mu bo zvonilo. Do tje pa bo prifrčal še enkrat in vzela za dva meseca slovo od Vas. Vendar bo brencelal tudi med tem ko bo na Žabjeku, zatoraj se nam ne bo tožilo. Več o tem pové v prihodnjem listu.

Kdor mu pa še ni poslal „cerenge“, naj jo pošlje vsaj zdaj, da bo kaj za ričet.